

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

Učni stili učencev tretje triade Osnovne šole Frana Kranjca Celje

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICE:

Sanja Belac, 9.a

Lara Čalasan Dorn, 9.a

Janja Nardin, 9.a

MENTORICA:

Iris Frelih, prof. defektologije

Celje, marec 2012

Osnovna šola Frana Kranjca Celje

UČNI STILI UČENCEV TRETJE TRIADE OSNOVNE ŠOLE FRANA KRANJCA CELJE

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICE:

Sanja Belac, 9.a

Lara Čalasan Dorn, 9.a

Janja Nardin, 9.a

MENTORICA:

Iris Frelih, prof. def.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2012

KAZALO

STRAN

1	UVOD.....	6
 TEORETIČNI DEL		
2	UČNI STILI.....	9
2.1	UČNA STRATEGIJA IN UČNI STIL.....	9
2.2	POMEN POZNAVANJA UČNIH STILOV.....	10
2.3	VRSTE UČNIH STILOV.....	11
2.3.1	VIDNI, SLUŠNI IN TELESNO-GIBALNI UČNI STIL.....	11
3	MOTIVACIJA IN UČNI STILI.....	16
4	UPOŠTEVANJE RAZLIČNIH UČNIH STILOV PRI POUKU.....	19
 RAZISKOVALNI DEL		
5	NAMEN.....	21
6	HIPOTEZE.....	21
7	VZOREC.....	21
8	POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV.....	22
9	MERSKI INSTRUMENT.....	22
10	REZULTATI IN RAZLAGA.....	23
10.1	ANALIZA.....	23
10.1.1	Analiza učnih stilov učencev tretje triade OŠ Frana Kranjca Celje.....	23
10.1.2	Analiza zaznavnih stilov učitelje(-ic).....	28
10.1.3	Analiza metod dela pri pouku.....	29
10.2	RAZLAGA HIPOTEZ.....	31
11	ZAKLJUČEK.....	32
	LITERATURA IN VIRI.....	33
	PRILOGE.....	34

SEZNAM TABEL

<u>Tabela 1:</u> Povprečna vrednost pripisanih »točk« učencev 7. razreda.....	23
<u>Tabela 2:</u> Povprečna vrednost pripisanih »točk« učencev 8. razreda	24
<u>Tabela 3:</u> Povprečna vrednost pripisanih »točk« učencev 9. razreda	26
<u>Tabela 4:</u> Število pripisanih »točk« za posamezni učni stil in odstotek (f%) učnih stilov učencev tretje triade	27
<u>Tabela 5:</u> Število (f) in odstotek (f%) zaznavnih stilov učiteljev (-ic) tretje triade OŠ Frana Kranjca Celje	28
<u>Tabela 6:</u> Število (f) in odstotek (f%) najpogostejših metod dela pri pouku	29

SEZNAM GRAFOV

Graf 1: Odstotki (f%) učnih stilov učencev 7. razreda	24
Graf 2: Odstotki (f%) učnih stilov učencev 8. razreda	25
Graf 3: Odstotki (f%) učnih stilov učencev 9. razreda	27
Graf 4: Odstotki (f%) učnih stilov učencev tretje triade	28
Graf 5: Odstotki (f%) zaznavnih stilov učiteljev (-ic)	29
Graf 6: Odstotki (f%) najpogostejših metod dela pri pouku	30

POVZETEK

V zadnjih letih se na naši šoli postavlja vprašanje, kako povečati učno uspešnost. Tako smo se v letošnjem letu odločili raziskati, kako prilagojenost šolskega dela različnih učnim stilom učencem vpliva na učno (ne)uspešnost.

Preučevanje učnih stilov postaja vse bolj zanimivo in aktualno za tiste učitelje, ki si želijo izboljšati kakovost pouka in medsebojne odnose z učenci. Čeprav učenci tudi v tretji triadi še vedno potrebujejo veliko gibalnih dejavnosti, večina učiteljev vztraja pri tradicionalnem poučevanju, ki pomeni veliko sedenja in poslušanja. Pouk je tako prilagojen le manjšini učencev.

V raziskovalnem delu predstavljamo klasifikacijo učnih stilov. V empiričnem delu smo se osredotočili na učne stile in na priložnostnem vzorcu raziskali, koliko učencev je vidnih, slušnih in telesno-gibalnih ter kakšni so zaznavni stili učiteljev, kompatibilnost učiteljevega zaznavnega stila in učenčevega učnega stila ter ustreznost metod dela pri pouku glede na prevladujoče učne stile učencev.

SPOZNAJ UČNE STILE
IN POT DO SPOZNAVANJA UČENCEV
BO LAŽJA IN HITREJŠA!

1 UVOD

Raziskovanje učnega stila pomeni odkrivanje, spoznavanje sebe, s tem pa možnost razvijanja svojih potencialov in bogatenja sebe, kajti šele ko spoznamo proces učenja, lahko začnemo razvijati svoje različne sposobnosti. Ozaveščanje svojih učnih poti in pristopov pa ni dovolj, če želimo zgraditi dobre medsebojne odnose. Vsak izmed nas namreč sprejema nova sporočila, se uči in razmišlja na svoj, na edinstven način. A vendarle za učence vsega sveta veljajo neke splošne in skupne karakteristike, na podlagi katerih jih strokovnjaki uvrščajo eno izmed med seboj različnih kategorij. To bi najbolje ponazorili z reko, ki ima deltast izvir, pri čemer vsak izvirček predstavlja učenca, vsi učenci pa tvorijo reko, skupen izliv v morje, v ocean učenja. Če želimo zgraditi dobre medsebojne odnose in vzpostaviti učinkovito, uspešno dvosmerno komunikacijo, se je treba zavedati, da smo med seboj različni in da vsak drugače zaznava svet, se drugače uči in razmišlja. Dobro je, če se seznanimo tudi z drugimi zaznavnimi stili in stili učenja in razmišljanja, saj tako povečamo stopnjo svoje tolerance, lažje razumemo drugačnost in jo sprejemamo, se ji znamo tudi prilagoditi in tako ustvarjamo dobre pogoje za uspešno sodelovanje z drugimi in za trdne medsebojne odnose.

Učitelji največkrat nezavedno učijo tako, kot ustreza njihovem načinu učenja. Žal pa njihov način pogosto ne ustreza večini učencev. Učitelj, ki zahteva, da učenci »sedijo pri miru, gledajo naprej in poslušajo«, ugaja slušnemu tipu učencev, ki najraje sprejemajo sporočila s poslušanjem. Takšnih situacij je v naših šolah veliko. Tak način poučevanja ne ustreza osebnemu slogu učenja vidnih in gibalnih učencev. Če način poučevanja ne ustreza učenčevemu načinu učenja, ta začne izgubljati samozavest in voljo do učenja. To ne pomeni, da mu je spodletelo, ampak da ni imel prave možnosti za uspešno učenje. Dober učitelj opazuje svoje učence in jim prilagaja svoje poučevanje, kajti način učenja in način poučevanja morata biti usklajena, če želimo, da bo učenje učenca v veselje in da bo pri tem uspešen.

In kako naj učitelj ugotovi zaznavne stile ter stile učenja in razmišljanja svojih učencev? Prva, dolgotrajnejša možnost je z opazovanjem učencev med poukom. Druga, precej enostavnejša možnost je z vprašalnikom, ki ga s pomočjo že izdelanih vprašalnikov različnih strokovnjakov s tega področja na začetku šolskega leta sestavi za svoje učence. Rešene vprašalnike obdela in tako ugotovi zaznavne in učne stile učencev, kar je dober temelj za prilagajanje in nadaljnje poučevanje, za organiziranje njegovim učencem primernih učnih situacij in čim bolj raznolikih dejavnosti. Ob tem naj opozorimo na veliko potrebo učencev te starosti po gibanju, po izkušenjskem in ustvarjalnem učenju pri pouku, kar vsekakor velja upoštevati pri poučevanju. Vsak učitelj lahko

postopoma, korak za korakom vnaša v svoje delo svežino, novosti, za učence nove aktivnosti in s tem prispeva k bolj zanimivemu, zabavnemu učenju svojih učencev in k njihovem večjemu uspehu, kajti zagotovo je res:

»Delati, kar imamo radi, je Svoboda.
Imeti radi, kar delamo, pomeni Srečo.«

(Henry David Thoreau, po Townsend 1998, 44.)

TEORETIČNI DEL

2 UČNI STILI

2.1 UČNA STRETEGIJA IN UČNI STIL

Z raziskovanjem učnih stilov, stilov zaznavanja in mišljenja so se začeli strokovnjaki načrtneje ukvarjati in o tem pisati nedolgo tega, pred približno štirimi desetletji. S tem so odprli novo poglavje spoznanj o učenju. Porodilo se je novo odkritje – smisel odkrivanja in spoznavanja samega sebe ter drugih ljudi, še natančneje, smisel spoznavanja in izboljševanja lastnega načina učenja ter načina učenja drugih ljudi. To nas pripelje do spoznanja, da smo drugačni, med seboj različni, edinstveni, to nas vodi do večjega razumevanja drugega, do prilagajanja drugemu, do boljše komunikacije v medosebnih odnosih, do višje stopnje tolerance in nenazadnje do večjega uspeha v življenju.

Ob prebiranju literature v zvezi z učnimi stili smo v različnih virih zasledili različne izraze, ki so označevali pravzaprav eno in isto stvar, vendar se avtorji še niso poenotili v poimenovanjih. Zato smo sklenili, da na začetku najprej opredelimo nekatere pomembne pojme, ki se bodo še večkrat pojavili v našem delu.

Učna strategija je specifična kombinacija mentalnih operacij, ki jih nekdo uporablja glede na zahteve konkretne učne situacije (naloge) (Marentič-Požarnik, 1995).

Z izrazom **stil zaznavanja** označujemo razmeroma dosledne in trajne posebnosti posameznika v tem, kako sprejema, ohranja, predeluje in organizira informacije ter na njihovi osnovi rešuje probleme (Marentič-Požarnik, 2000).

Učni stil je za posameznika značilna kombinacija učnih strategij, ki jih običajno uporablja v večini situacij. Stil tvori zbirka strategij, ki jim posameznik daje prednost in ki so v nekaterih situacijah bolj, v drugih manj ustrezne. Učni stil v širšem pomenu pa vključuje poleg kombinacije strategij tudi čustveno-motivacijske sestavine (cilj, namere v zvezi z učenjem) in pojmovanja o učenju (mentalni model učenja) (Marentič-Požarnik, 1995).

Marentič-Požarnikova (1995) navaja različne primere učnih stilov:

- analitičen – globalen,
- vizualen – verbalen – gibalen,
- divergenten – konvergenten.

Mnogi raziskovalci učnih stilov, od psihologov do strokovnjakov s področja menedžmenta, so kljub temu, da so delali ločeno drug od drugega, prišli do odkritij, ki druga drugo potrjujejo s presenetljivo doslednostjo. Čeprav so razvili različno terminologijo in različno razčlenili individualne učne stile, se na splošno vsi strinjajo, da obstajata dva načina obravnavanja tega področja. Prvi je, kako informacije najlažje zaznavamo (modalnost), drugi pa, kako te informacije urejamo in predelujemo (tudi to, katera možganska hemisfera prevladuje pri tem). »**Posameznikov učni stil je kombinacija zaznavanja, urejanja in predelovanja informacij.**« (DePortet, 1996, str. 110).

UČNI STIL = MODALITETA + PREVLAJUJOČA MOŽGANSKA HEMISFERA
(kako najlažje zaznavamo (kako urejamo in predelujemo podatke)
 podatke)

2.2 POMEN POZNAVANJA UČNIH STILOV

Zakaj je pomembno, da odkrijemo svoj učni stil?

- Da spoznamo, kako mi zaznavamo in predelujemo informacije.
- Da spoznamo, kako vse se ljudje učijo.
- Da koristno uporabimo tehnike in uravnovesimo svoj učni stil ter dosežemo učne rezultate.
- Da znamo razbrati učne stile svojih najbližjih, svojih učencev, sošolcev, sodelavcev.

Poznavanje svoje učnega stila lahko izboljša delo v šoli, ali na sploh v službi in seveda medosebne odnose. Ko se zavemo, kako zaznavamo in predelujemo podatke, lahko učenje in medsebojno sporazumevanje poenostavimo in izboljšamo tako, da delamo na sebi lasten način. Obenem pa smo strpnejši do tistih, ki zaznavajo in predelujejo podatke na drugačen način.

Učitelji, ki poznajo različne učne stile učencev, se lahko vsem, ali skoraj vsem približajo preprosto, tako da gradivo predstavijo na veliko več različnih načinov (DePorter, 1996). Le pomislimo: če način poučevanja ne ustreza našemu načinu učenja, začnemo izgubljati samozavest. To pa še ne pomeni, da nam je spodletelo, le prave možnosti za učenje nismo imeli. In tako je z učenci – učitelj bi jim moral dati možnost za uspešno učenje.

2.3 VRSTE UČNIH STILOV

Ko govorimo o učnih stilih, moramo vedeti, da gre za področje, ki povezuje spoznavne lastnosti z osebno-motivacijskimi lastnostmi posameznika, to vpliva na uspešnost učenja in poučevanja in nenazadnje, zelo široko gledano, tudi na sožitje med ljudmi. Množici raziskav na tem področju v preteklih letih so sledile najrazličnejše klasifikacije, modeli in poimenovanja, kot npr. kognitivni stili, stili učenja, spoznavanja, zaznavanja, razmišljanja, reševanja problemov, pristopi k učenju, učne usmerjenosti, učne strategije... temu je treba dodati še izsledke nevropsiholoških raziskav, ki se dotikajo hemisferičnosti, sem sodijo spoznanja nevrolingvističnega programiranja, ki daje velik pomen neposrednemu stiku in medosebni komunikaciji idr.

V množici teorij in klasifikacij, kjer ni enotnosti niti v terminologiji, se je težko znajti. Vse skupaj otežuje še dejstvo, da strokovnjaki s področja učnih stilov, v sicer širokem problemskem prostoru, izbirajo različne pristope in se osredotočajo in omejujejo na različne dimenzije učenja, ki ima za posledico različne izsledke.

Odločili smo se, da iz te množice izberemo le naslednje klasifikacije, ki se najpogosteje pojavljajo v literaturi, in se jim bolj posvetimo. To je razdelitev na **vidni, slušni in telesno-gibalni stil** (Rose in Goll, 1993).

Na osnovi teh klasifikacij smo sestavili vprašalnik, ki ga podrobno analiziramo v empiričnem delu.

2.3.1 VIDNI, SLUŠNI IN TELESNO-GIBALNI STIL

Že na začetku učne izkušnje je ena izmed učiteljevih prvih nalog, da ugotovi učenčevo modaliteto (nekateri to imenujejo zaznavni stil ali stil zaznavanja):

- vidno,
- slušno ali
- telesno-gibalno.

Izrazi sami povedo, da se vizualni ljudje lažje učijo s pomočjo vida, pri avditivnih prevladuje sluh, pri kinestetičnih pa gib in tip. Čeprav se do neke mere vsi učimo ob pomoči vseh treh modalitet, ima večina najraje eno od njih (DePorter in Hernacki, 1996).

V literaturi se v skladu s tem večinoma pojavlja razdelitev na naslednje tipe učencev:

- vidni (vizualni),
- slušni (avditivni) in
- gibalni (kinestetični).

Colin Rose in Luise Goll (1993) pišeta, da se vse začne s čutili, saj lahko pride novo sporočilo v možgane preko enega od petih čutov, in ga torej lahko vidimo, slišimo, se ga dotaknemo, ga zavohamo ali okusimo. Ker čuta za okus in vonj pri učenju le malo uporabljamo, lahko trdimo, da pri učenju sprejemamo informacije s tremi čutili: z vidom, s sluhom in z dotikom. Preko teh pride do možganov novo sporočilo.

Obenem je zanimivo, da se ljudje med seboj razlikujemo po tem, kako najlažje usvojimo novo sporočilo.

Rose in Gollova (1993) navajata izsledke različnih raziskav, ki kažejo, da je:

- 35% ljudi vidnih (vizualnih) učencev, kar pomeni, da je zanje pomembno slikovno gradivo,
- 25% ljudi je slušnih (avditivnih) učencev, kar pomeni, da sta zanje pomembna pogovor in predavanje in
- 40% ljudi je gibalnih (kinestetičnih) učencev, kar pomeni, da so zanje pomembne »ročne« spretnosti.

Odstotek vidnih, slušnih in gibalnih učencev se s starostjo spreminja. Pomislimo na otroka, ki se rad dotika različnih predmetov, jih prijema, razstavlja, sestavlja, povoha, daje v usta (ko je še dojenček)... Otrok se tudi več giblje kot odrasel človek. Zato se zgornja odstotna porazdelitev bolj naslavlja na mlajšo populacijo. Zanimiva pa je tudi primerjava že navedenih odstotkov z Brooksovimi (1996), ki pravi, da je kar 60% ljudi vizualnih. Sklepamo lahko, da se s starostjo znižuje odstotek gibalnih učencev (odrasel človek ima že izkušnje, zato se mu ni treba vsega dotikati, da bi se lahko nečesa naučil) in povečuje odstotek vidnih učencev.

Vsekakor največ pridobimo, če v učenje vključimo vse čute. Rose in Gollova (1993) trdita, da nam v spominu ostane:

20% tega, kar preberemo,
30% tega, kar slišimo,
40% tega, kar vidimo,

50% tega, kar povemo,
60% tega, kar storimo,
IN
90% tega, kar vidimo, slišimo, povemo in storimo!

Dejstvo je, da pri učenju nihče od nas ne sprejema informacij le vidno, ampak ima vsakdo izmed nas svojo kombinacijo zgoraj navedenih načinov.

Oglejmo si nekaj tipičnih lastnosti/značilnosti, ki veljajo za posamezen zaznavni stil (DePorter in Hernacki, 1996):

VIDNI UČENCI:

- so urejeni in metodični;
- hitro govorijo;
- dobro načrtujejo in organizirajo daleč vnaprej;
- opažajo podrobnosti v okolju;
- so usmerjeni na zunanji videz – tako pri obleki kot tudi sicer;
- zanjo dobro črkovati, v mislih pa resnično vidijo cele besede;
- bolj si zapomnijo, kar vidijo, kot, kar slišijo;
- učijo se s pomočjo vizualnih asociacij;
- ponavadi jih hrup ne moti;
- težave imajo pri pomnjenju ustnih navodil in pogosto prosijo ljudi, naj ponovijo, kar so rekli;
- berejo veliko in hitro;
- berejo raje sami, kot da jim berejo drugi;
- potrebujejo celovit pregled in namen in so previdni, dokler si mentalno niso na jasnem o projektu ali problemu;
- pozabijo prenesti ustna sporočila;
- pogosto odgovarjajo na vprašanja preprosto z »da« ali »ne«;
- raje izvajajo predstavitve, kot da bi imeli govor;
- bolj kot glasba jim ugaja druga umetnost;
- pogosto vedo, kaj hočejo povedati, ne morejo pa na hitro najti pravih besed;
- tudi kadar nameravajo biti pozorni, se včasih kar zamaknejo;
- raje vidi zemljevid, kot posluša navodila;

- reče: »Jasno mi je..., to tako vidim...«.

SLUŠNI UČENCI:

- ko delajo, se pogovarjajo sami s seboj;
- hitro jih zmoti hrup;
- ko berejo, premikajo ustnice in izgovarjajo besede;
- radi poslušajo in berejo na glas;
- zlahka ponavljajo za drugimi in posnemajo barvo glasu;
- s pisanjem imajo težave, so pa boljši v pripovedovanju;
- govorijo v ritmičnih vzorcih;
- pogosto so odlični govorniki;
- bolj jim ugaja glasba kot kakšna druga umetnost;
- učijo se s poslušanjem in si bolje zapomnijo tisto, kar slišijo, kot tisto, kar vidijo;
- so zgovorni, radi se pogovarjajo in obširno opisujejo;
- težave imajo s projekti, ki zahtevajo vizualizacijo, kot je na primer izrezovanje med seboj ujemajočih se koščkov;
- bolje črkujejo v govoru kot v pisanem besedilu;
- raje poslušajo šale, kot berejo stripe;
- reče: »Slišim, kar praviš...«.

TELESNO-GIBALNI UČENCI:

- govorijo počasi;
- odzivajo se na materialne nagrade;
- dotikajo se ljudi, da bi vzbudili njihovo pozornost;
- ko se pogovarjajo, so blizu sogovornika;
- so fizično naravnani in se veliko gibljejo;
- mišice se jim razvijejo zelo zgodaj;
- učijo se z delom oziroma z dejavnostjo;
- učijo se med sprehajanjem in z opazovanjem;
- pri branju si pomagajo s prstom;
- veliko gestikulirajo;
- ne morejo dalj časa sedeti pri miru;
- ne morejo si zapomniti geografskih značilnosti, če zares niso bili na kraju dogajanja;

- uporabljajo besede, ki označujejo dejanja;
- radi imajo knjige z zapletom – med branjem z gibi izražajo dogajanje v knjigi;
- lahko imajo prav grdo pisavo;
- stvari radi odigrajo do konca;
- radi imajo aktivne igre;
- potrebuje udobno, nestresno okolje za učenje;
- reče: »Čutim, da...«.

Michael Brooks (1996, str. 23) piše, da **noben zaznavi stil ni boljši ali slabši od drugega**, in dodaja: »V življenju boste vedno naleteli na ljudi, ki so gospodarji ali služabniki, bogati ali revni, razsvetljeni ali omejeni, vplivni ali brez pravic, nežni ali napadalni, ki zaznavajo in izkušajo vizualno, avditivno ali kinestetično. Življenje ne deli dobrih na en čutni kanal, slabih pa na druge. Vaš zaznavni stil nima nobene veze s tem, kakšen človek ste; pojasnjuje le, kako se obnašate kot človek, in odkriva, kako delujete v medčloveških odnosih.«

Različni avtorji pripadajo različnim miselnim tokovom oz. smerem in posledično tudi različno opredeljujejo zaznavne stile. Michael Brooks, ki izhaja iz nevrolingvističnega programiranja, daje največji pomen neposrednemu stiku oz. veščini vzpostavljanja neposrednega stika z drugo osebo. Tako piše: »Ta spretnost bo pomagala spremeniti način, kako vi zaznavate svet in kako svet vas zaznava. Vplivala bo na to, kako vas ljudje doživljajo in kako vi njih.« (Brooks, 1996, str. 2)

Za učitelja je to dejstvo nedvomno pomembno, saj dela z ljudmi, s prav posebnimi ljudmi – z otroki. Če želi otrokom pomagati, zadovoljiti njihovo vedoželjnost, jih motivirati, se prilagajati različnim zaznavnim stilom in jim tako omogočiti uspešnejše učenje, jih mora najprej dobro spoznati, to pa pomeni, da z njimi vzpostavi medoseben odnos, ki vključuje med drugim tudi komunikacijo.

Poznavanje lastnega zaznavnega stila in prepoznavanje drugih zaznavnih stilov je spretnost in pogoj za uspešno stopanje v skladne odnose z drugimi ter za doseganje medsebojnega razumevanja in zaupanja z drugimi. Tako učitelj, ki dobro pozna svoj zaznavni stil in zna prepoznavati tudi druge zaznavne stile, ter prilagodi poučevanje različnim zaznavnim stilom (po načelu »za vsakogar nekaj«), lahko zgradi dober odnos z učenci, jih zna pritegniti na način, ki jim je blizu, jih zna motivirati in jim tako ponudi več možnosti za doživljanje uspešnosti v šoli in življenju.

Ustvarjanje zanimanja je čudovita pot do motivacije, s katero lahko dosežemo svoje cilje (DePorter in Harnacki, 1996).

Če pozorno opazujemo pouk, lahko ugotovimo, da so še vedno najbolj zapostavljeni učenci s kinestetičnim zaznavnim stilom. Premalo je učnih situacij, ki bi omogočale gib, neposredno izkušnjo, doživljanje. Kinestetični učenci v učenje radi vključujejo ročne spretnosti, vse želijo takoj preizkusiti sami, a tradicionalen pouk jim tega še vedno ne omogoča v dovoljšnji meri.

Po besedah Krofličeve (1999) novejša pojmovanja učenja poudarjajo v konceptu šolskega učenja tudi pomen neposredne izkušnje, doživljanja, ustvarjalnega reševanja problemov, medsebojnega komuniciranja, sodelovanja in samopotrjevanja. Otrok naj ne bi bil »raztelesen«, kar je značilno za tradicionalno šolo, ki si prisvoji učenčevo glavo z ušesi, očmi in usti, od možganov si vzame predvsem levo polovico, od telesa pa so zanimive kvečjemu še delovne dlani. Učenec torej predvsem posluša, gleda, odgovarja na vprašanja, piše, včasih riše, manipulira z didaktičnim gradivom in poje. Ob vsem tem pa pridno ali manj pridno sedi na svojem, s sedežnim redom določenem mestu. Med odmori, pri urah športne vzgoje in ob športnih dnevih pa se lahko naužije gibanja in svobode. Avtorica še dodaja, da opisano izhaja iz tradicionalnega pojmovanja dvojnosti duha in telesa, dvojnosti znanosti in umetnosti, dvojnosti logičnega in intuitivnega mišljenja, dvojnosti v spodbujanju delovanja leve hemisfere in zanemarjanju delovanja desne hemisfere.

Učenčeva učna neuspešnost (in posledično lahko tudi splošna, življenjska neuspešnost) je velikokrat posledica dejstva, da se nista uskladili njegova priljubljena modaliteta in učiteljev stil poučevanja.

Dober nasvet učiteljem dajeta Pressman in Dublin (1995, str.2): »Če ne deluje, poskusi drugače.« Učitelju svetujeta, naj spremeni svoje poučevanje in z različnimi strategijami pritegne učence z različnimi učnimi stili.

3 MOTIVACIJA IN UČNI STILI

- motivirati = spodbuditi, navdušiti

Motivacija pomeni pridobitev. Nekaj početi. Biti navdušen. Navdihovati druge. Voditi sebe. Voditi druge. Vse se suče okrog motivacije. Tvoja sreča in blagor, produktivnost, dosežki, uspeh in dobro mnenje o sebi, vse se v celoti navezuje na motivacijo.

Motivacija je tesno povezana z učenjem. Motivacija je ključnega pomena za učenje. Kjer ni motivacije za učenje, tam ni učenja. Motivacija je pomembna kvaliteta, ki prežema vse učenčeve dejavnosti. Motivirani učenci kažejo zanimanje za aktivnosti, pridno delajo, se počutijo samozavestne, vztrajajo v nalogi ter dobro izdelujejo (Pintrich in Schunk, 1996).

In kaj sploh je motivacija?

Učna motivacija je skupen pojem za vse vrste motivacij v učni situaciji; obsega vse, kar daje (od zunaj in od znotraj) pobude za učenje, ga usmerja, mu določa intenzivnost, trajanje in kakovost (Marentič-Požarnik, 2000).

Avtorji knjige Boljša motivacija – uspešnejše učenje (Keller, 1999) pišejo, da se je pokazalo, da učne in delovne tehnike niso koristne, če ni motivacije, veselja ali vzgiba za učenje. Avtorici spremne besede v omenjeni knjigi, Pečjakova in Bobnova, pa še dodajata, da samo poznavanje učnih strategij in samoregulacijskih mehanizmov (to pomeni, da se učenec zna sistematično lotiti učenja, npr. da zna nalogo končati v določenem času, da ve, katero učno strategijo izbrati, da bi dosegel zastavljeni cilj, da zna izbrati drugo strategijo, če se je prva izkazala za neuspešno...) še ne zagotavlja dobrega učnega učinka, če učenec ni motiviran za učenje. Po drugi strani pa le volja do učenja ne zadostuje, če učenec ne ve, kako se učenja lotiti in še zlasti, kako ga usmerjati, da bi razumel in si zapomnil določeno snov.

Pomembno je tudi spoznanje, da motivacija vodi k medsebojni povezanosti učenja in doseganja uspeha. Tako kot motivacija vpliva na to, kaj posameznik dela in kaj se uči, vpliva tudi na nadaljnjo motivacijo. Z drugimi besedami to pomeni, da nam doseganje zadanega cilja sporoča, da imamo sposobnosti za učenje. S tem smo motivirani za novo učenje, za postavitev novih izzivov (Pintrich in Schunk, 1996).

Iz vseh teh resnic in modrosti o motivaciji, ki je posebna energija, gonilo vsakega človeka, lahko sklepamo, da brez motivacije ni učenja, ni izziva za doseganje novih ciljev in ni doživljanja uspeha, bodisi učnega bodisi življenjskega. Če pogledamo na motivacijo še z učiteljevega zornega kota, ugotovimo, da je prav on tisti človek, ki naj bi pri učencih čim pogosteje netil in zanetil motivacijo (notranjo ali zunanjo), zanimanje in navdušenje, seveda ne le za šolske predmete, temveč za širši spekter dejavnosti, za življenje.

Učitelja marsikaj omejuje pri spodbujanju notranje motivacije (šola je obvezna, učni načrt predpisan, poudarek je na ocenah, učenci se med seboj močno razlikujejo, okolje znanja ne vrednoti dovolj...), vendar lahko vseeno marsikaj stori, da poveča zanimivost pouka ter zavzetost učencev in njihovo zadovoljstvo z učenjem:

- opre se na obstoječe interese in izkušnje;
- ponudi učencem v izbiro različna področja, naloge in dejavnosti – povečuje obseg njihovega nadzora nad učenjem;
- vključuje divergentna vprašanja in naloge – možnost, da učenci izrazijo svoj način razmišljanja, uveljavijo lastno iniciativo;
- v pouk vnaša elemente novosti, raznolikosti in presenečenja;
- učencem daje sprotno in konkretno povratno informacijo o uspešnosti;
- daje možnost, da učenci izdelajo in tudi pokažejo (razstavijo) izdelke, na katere so ponosni;
- vključuje elemente domišljije, igrivosti in možnosti za sodelovanje ter komunikacijo med učenci samimi;
- kaže svoj osebni interes za snov in za učenje kot dejavnost, ki je zanj osebno pomembna in ga bogati;
- izraža pozitivna pričakovanja do učencev (izogiba se izjavam »Saj večine od vas to ne bi zanimalo...«);
- zmanjšuje nepotreben strah in napetost;
- uvaja »močne« učne izkušnje, kot so samostojni in skupinski projekti učencev, učenje v naravi ipd. (Marentič-Požarnik, 2000).

Zanimivo bi bilo raziskati, kako lahko učitelj z različnimi načini motiviranja različno motivira različne učence oz. učence z različnimi učnimi stili. Kakorkoli že, prav je, da učitelj pozna svoj učni stil in da se pri svojem delu ves čas zaveda, da z njim sicer vpliva na svoje učence s tem, kako izbira sebi priljubljene učne situacije, pripomočke, dejavnosti, s katerimi želi motivirati učence za učenje. Vendar je prav, da učence navduši tudi na druge načine in jim ponudi še drugačne (njemu morda ne toliko priljubljene) poti do znanja. Dejstvo je, da se nekateri uspešneje učijo s knjigo, drugi s poslušanjem predavanj, tretji iz slikovne predstavitve vsebine. In ker se v našem delu osredotočamo na učence osnovne šole, naj poudarimo, da učitelj ne sme pozabiti na gibalne aktivnosti, ki jih zelo motivirajo.

Kako je motivacija neposredno povezana z učenim stilom?

To bi najpreprosteje ponazorili takole: Učitelj pri učencu zaneti motivacijo, motivacija učenca pritegne k učenju, učenec se (na)uči na sebi lasten način in tako razvija svoj učni stil. možnost, da se učenec uči na sebi najljubši način ga dodatno motivira. Torej je to dvosmeren proces.

4 UPOŠTEVANJE RAZLIČNIH UČNIH STILOV PRI POUKU

»Gibanje je dogajanje v prostoru in času. Zakaj se človek giblje? Da preživi, da preučuje in spoznava svoje okolje, da se prilagaja okolju in ga spreminja, da vzpostavlja stike, komunicira. Instrument človekovega gibanja je njegovo telo.« (Kroflič, 1999, str.16)

Poglavje začenjamo z mislijo, ker želimo poudariti pomen raznovrstnega učenja, še zlasti pa pomen zastopanosti gibanja in doživljanja, ki sta premalokrat del pouka v tradicionalni šoli. Če predpostavimo, da je – po trditvah avtorjev Rose in Goll (1993) – kar 40% učencev kinestetičnih, je skrajni čas, da se učitelji ustavijo, globoko premislijo in nekaj spremenijo. Morda je čas, da najprej spoznajo svoj zaznavi stil, stil učenja in razmišljanja, nato preučijo še druge stile in poskušajo zaznati razlike, raznobarvne odtenke zaznavanja, učenja in razmišljanja svojih učencev. Naslednji korak naj se zgodi, ko prestopijo šolski prag, prag učilnice, kjer jih pričakujejo radovedni in vedoželjni učenci. Ta korak se imenuje prilagoditev poučevanja in učenja vsem zaznavnim, učenim stilom. Ni lahko, a je vredno in pomembno- za učitelje in za učence. Kajti treba je opazovati in opaziti, gledati in videti, treba je poslušati in slišati, treba je doživljati in doživeti, čutiti in začutiti vse učence, vsakega posebej. Čeprav nosijo učitelji težko breme priprav, priprava ni vse.

Dobro poučevanje je, po besedah Patersonove (2000), sestavljeno iz ene četrtine priprav in treh četrtin teatra. Da bi učenci vzljubili učenje, jih je potrebno pritegniti, jim ponuditi možnost, da sprejemajo informacije in se učijo na njim najljubši način. Ker so med seboj različni, drugačni, je načinov veliko, prilagoditi jih je treba učencem, in to ne le večini, temveč vsakomur. Učitelj se mora z različnimi učnimi situacijami prilagajati čim širšemu krogu učencev in omogočiti učencem uporabo več učnih poti. Keller in sodelavci (1999) razlagajo, da učna vsebina lahko potuje do možganov oz. v spomin po različnih vstopnih kanalih ali učnih poteh, z vidno zaznavo, s slušno zaznavo in delovanjem, ki ne pomeni le, da narediš nekaj z rokami, torej motorično, temveč zajema tudi samostojno umsko dejanje in, kot trdita Rose in Gollova (1993), čustven ali telesen odziv.

RAZISKOVALNI DEL

5 NAMEN

Pozoren učitelj pri svojih učencih opazi individualne razlike v načinih sprejemanja in predelovanja informacij. Le zavedanje tega mu pomaga prilagoditi poučevanje učencem z različnimi zaznavnimi stili, stili učenja in razmišljanja.

Ker se na šoli že nekaj let ukvarjamo z problematiko učne (ne)uspešnosti učencev smo se letos odločili raziskati zaznavne stile in stile učenja in razmišljanja učencev v korelaciji z zaznavnimi stili učiteljev, z oblikami in metodami dela pri pouku. V novejši literaturi smo zasledili, da je pouk še vedno preveč tradicionalen in se prilagaja manjšini učencev – v primeru zaznavnega stila avditivnim učencem. Pouk ne nudi dovolj možnosti za sproščeno in veččutno učenje, premalo je gibanja, učitelji pa ne poskrbijo, da bi se učenci lahko učili po več učnih poteh, na sebi najljubši način.

Zato smo s pomočjo anketnega vprašalnika želeli ugotoviti, kakšni so učni stili učencev tretje triade Osnovne šole Frana Kranjca Celje, obenem pa smo želeli ugotoviti, kakšni so zaznavni stili učiteljev, ki jih poučujejo ter kako se stili učenja in mišljenja učiteljev ter učencev ujemajo.

6 HIPOTEZE

Pri opredelitvi hipotez smo se oprli na dosedanja teoretična izhodišča literature in dosedanje izkušnje z obravnavanega področja.

H₁ = Med učenci tretje triade prevladuje vidni in slušni učni stil.

H₂ = Zaznavni stil učitelja in učni stili učencev je ne ujema.

H₃ = Učitelji ne poznajo učnih stilov svojih učencev, zato učne metode in tehnike za večino učencev niso ustrezne.

7 VZOREC

Naš vzorec raziskovanja predstavljajo učenci tretje triade Osnovne šole Frana Kranjca Celje. V raziskavi je tako sodelovalo 86 učencev tretje triade.

8 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV

Podatke smo pridobili z anketnim vprašalnikom za učence (priloga 1), ki je sestavljen iz vprašanj zaprtega tipa in anketnim vprašalnikom za učitelje, ki poučujejo na tretji triadi (priloga 2), ki je sestavljen iz vprašanj zaprtega in odprtega tipa.

V začetku januarja smo učencem tretje triade razdelili 86 anketnih vprašalnikov, ki so jih reševali pri urah oddelčne skupnosti. Do 10. januarja 2012 smo nazaj dobili 71 pravilno izpolnjenih anketnih vprašalnikov in 1 nepravilno izpolnjen anketni vprašalnik.

Hkrati smo anketne vprašalnike razdelili 10. učiteljem, ki poučujejo na tretji triadi. Do 10. januarja 2012 smo dobili rešenih 7 anketnih vprašalnikov.

9 MERSKI INSTRUMENT

Pri raziskovalnem delu smo si pomagali z anketnim vprašalnikom, ki zajema trditve za ugotavljanje učnih stilov učencev. Učni stili temeljijo na predpostavki, da daje učenec pri zaznavanju in pomnjenju in pomnjenju informacij prednost enemu od treh čutov (kanalov informacij): vidnemu, slušnemu ali telesnemu. Na vprašalniku je 33 izjav, katere učenec ovrednoti z ocenami 1 (skoraj nikoli), 2 (redko), 3 (včasih), 4 (precej pogosto) in 5 (skoraj vedno). Vsaka trditev je značilna za enega od treh učnih stilov. Tako se na koncu vrednosti posameznih trditev seštejejo in končni rezultat pove najmočnejši učni stil učenca. Anketni vprašalnik je sestavljen iz trditev zaprtega tipa. Anketni vprašalnik je bil anonimen.

Drugi anketni vprašalnik je zajemal trditve o zaznavnih stilih učiteljev in o najpogostejše uporabljenih metodah dela pri pouku. Zaznavne stile učiteljev smo ugotavljali ob pomoči vprašanj zaprtega tipa, medtem ko smo najpogostejše uporabljene metode dela pri pouku ugotavljali ob pomoči vprašanj odprtega tipa. Anketni vprašalnik je bil anonimen.

10 REZULTATI IN RAZLAGA

Pridobljene podatke smo po analizi prikazali v tabelah in z grafičnimi prikazi.

10.1 ANALIZA

10.1.1 Analiza učnih stilov učencev tretje triade OŠ Frana Kranjca Celje

Tabela 1: Povprečna vrednost pripisanih »točk« učencev 7. razreda

Razdeljenih anket: 27

Vrnjenih anket: 24

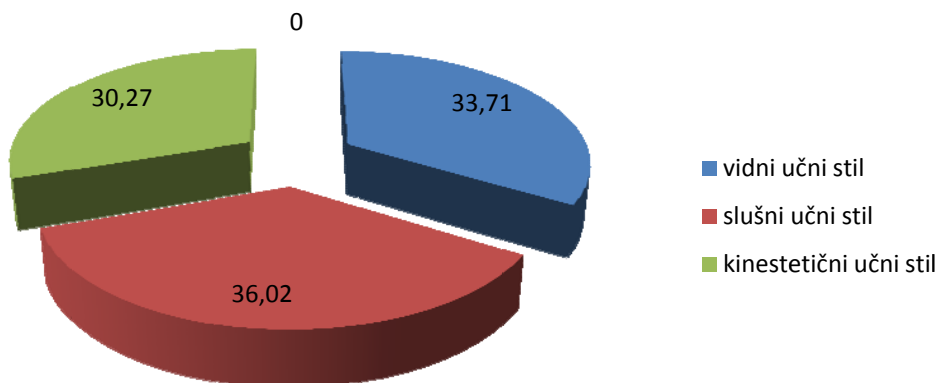
Ustrezno izpolnjenih: 24

Neveljavnih: /

Številka izjave	Pogostost pripisanih »točk«	Skupni rezultat	Povprečna vrednost	Učni stil
1.	1x1, 3x2, 8x3, 7x4, 5x5	84	3,50	S
2.	6x1, 12x2, 5x3, 1x5	50	2,09	V
3.	4x1, 2x2, 11x3, 3x4, 4x5	73	3,05	V
4.	4x1, 6x2, 5x3, 5x4, 4x5	71	2,97	K
5.	1x1, 7x2, 9x3, 5x4, 2x5	72	3,00	S
6.	8x1, 3x2, 3x3, 5x4, 5x5	68	2,84	S
7.	2x2, 9x3, 10x4, 3x5	86	3,59	V
8.	2x1, 2x2, 9x3, 6x4, 5x5	82	3,43	S
9.	4x1, 7x2, 3x3, 5x4, 5x5	72	3,00	K
10.	7x1, 3x2, 7x3, 5x4, 2x5	64	2,67	K
11.	3x1, 2x2, 7x3, 8x4, 4x5	80	3,34	V
12.	3x1, 5x2, 8x3, 2x4, 6x5	75	3,14	K
13.	5x1, 3x2, 8x3, 3x4, 5x5	72	3,00	K
14.	4x1, 9x2, 3x3, 2x4, 6x5	69	2,88	V
15.	5x1, 9x2, 5x3, 3x4, 1x5	55	2,29	K
16.	4x1, 8x2, 8x3, 2x4, 1x5	57	2,31	K
17.	4x1, 3x2, 9x3, 6x4, 2x5	71	2,97	S
18.	6x1, 7x2, 4x3, 4x4, 3x5	63	2,63	K
19.	1x1, 3x2, 8x3, 5x4, 7x5	86	3,59	S
20.	1x1, 6x2, 12x2, 3x4, 2x5	59	2,47	V
21.	11x1, 7x2, 3x3, 3x4, 1x5	51	2,14	K
22.	3x1, 6x2, 4x3, 5x4, 6x4	77	3,21	S
23.	4x1, 8x2, 8x3, 2x4, 2x5	62	2,58	K
24.	5x2, 10x3, 7x4, 2x5	78	3,25	V
25.	2x1, 4x2, 5x3, 5x4, 8x5	85	3,54	K
26.	4x1, 7x2, 6x3, 3x4, 4x5	68	2,83	S
27.	1x1, 3x2, 10x3, 5x4, 5x5	82	3,42	S
28.	1x1, 2x2, 8x3, 8x4, 5x5	87	3,63	V
29.	3x1, 6x2, 8x3, 2x4, 5x5	72	3,00	S
30.	5x1, 5x2, 8x3, 4x4, 2x5	65	2,70	V

31.	4x1, 4x2, 4x3, 6x4, 6x5	78	3,25	S
32.	1x1, 5x2, 11x3, 4x4, 3x5	75	3,13	V
33.	3x1, 2x2, 6x3, 4x4, 9x5	86	3,58	V
Skupaj	882 pripisanih »točk« za vidni učni stil, 831 pripisanih »točk« za slušni učni stil, 739 pripisanih »točk« za kinestetični učni stil			33,71% 36,02% 30,27%

Učni stili učencev 7. razreda

Graf 1: Odstotki (f%) učnih stilov učencev 7. razreda

Tabela in graf št. 1 prikazujeta podatke o tem, kolikšen odstotek učencev 7. razreda pripada posameznemu učnemu stilu. Na osnovi izpolnjene ankete 36,02% učencev pripada slušnemu učnemu stilu, nekaj manj odstotkov (33,71%) učencev pripada vidnemu učnemu stilu in na zadnjem mestu so učenci, ki pripadajo kinestetičnemu učnemu stilu.

Razlike v odstotkih so dokaj majhne, kar verjetno lahko prištejemo k majhnemu vzorcu anketiranih.

Tabela 2: Povprečna vrednost pripisanih »točk« učencev 8. razreda

Razdeljenih anket: 40

Vrnjenih anket: 33

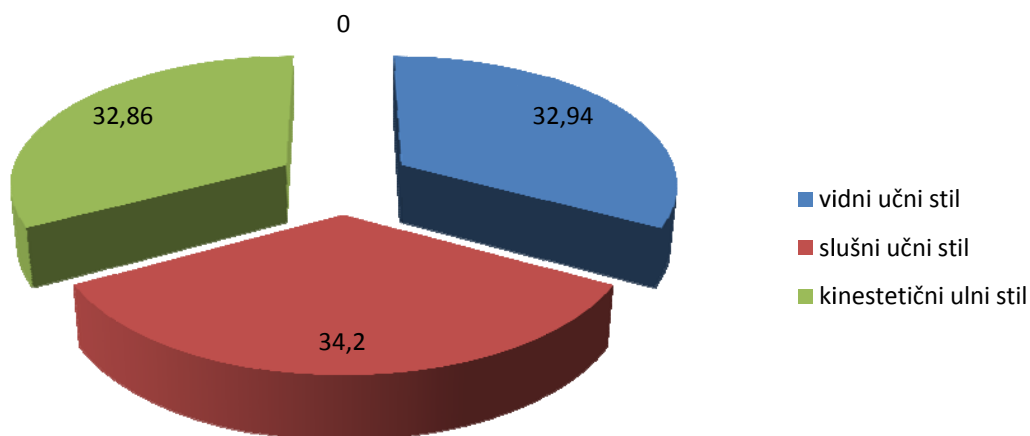
Ustrezno izpolnjenih: 33

Neveljavnih: /

Številka izjave	Pogostost pripisanih »točk«	Skupni rezultat	Povprečna vrednost	Učni stil
1.	1x1, 2x2, 12x3, 12x4, 6x5	119	3,61	S
2.	11x1, 11x2, 7x3, 3x4, 1x5	71	2,15	V
3.	4x1, 4x2, 6x3, 7x4, 11x5	113	3,42	V
4.	4x1, 8x2, 12x3, 6x4, 3x5	95	2,88	K
5.	7x1, 5x2, 6x3, 4x4, 11x5	106	3,21	S
6.	5x1, 5x2, 7x3, 7x4, 9x5	109	3,30	S
7.	4x1, 2x2, 8x3, 8x4, 11x5	119	3,16	V
8.	2x1, 1x2, 13x3, 6x4, 11x5	122	3,70	S

9.	5x1, 1x2, 9x3, 7x4, 11x5	117	3,55	K
10.	7x1, 7x2, 11x3, 3x4, 5x5	91	2,75	K
11.	3x1, 6x2, 11x3, 7x4, 6x5	106	3,21	V
12.	2x1, 5x2, 8x3, 8x4, 10x5	118	3,57	K
13.	3x1, 4x2, 7x3, 7x4, 12x5	120	3,64	K
14.	6x1, 4x2, 8x3, 10x4, 5x5	103	3,12	V
15.	6x1, 3x2, 5x3, 9x4, 10x5	113	3,42	K
16.	7x1, 5x2, 8x3, 7x4, 6x5	99	3,00	K
17.	6x1, 4x2, 13x3, 10x4	93	2,81	S
18.	4x1, 5x2, 10x3, 3x4, 11x5	111	3,36	K
19.	4x1, 1x2, 11x3, 6x4, 11x5	118	3,57	S
20.	5x1, 12x2, 11x3, 2x4, 3x5	85	2,57	V
21.	12x1, 3x2, 7x3, 6x4, 5x5	88	2,67	K
22.	2x1, 3x2, 8x3, 13x4, 7x5	119	3,61	S
23.	10x1, 4x2, 11x3, 3x4, 4x5	83	2,52	K
24.	3x1, 6x2, 9x3, 7x4, 8x5	110	3,33	V
25.	7x1, 2x2, 7x3, 6x4, 11x5	111	3,36	K
26.	10x1, 6x2, 12x3, 5x4	78	2,36	S
27.	4x1, 6x2, 10x3, 5x4, 8x5	106	3,21	S
28.	1x1, 3x2, 8x3, 12x4, 9x5	124	3,76	V
29.	7x1, 4x2, 11x3, 6x4, 5x5	97	2,94	S
30.	4x1, 3x2, 11x3, 8x4, 7x5	110	3,33	V
31.	3x1, 3x2, 7x3, 7x4, 13x5	123	3,74	S
32.	2x1, 4x2, 8x3, 11x4, 7x5	113	3,42	V
33.	3x1, 3x2, 15x3, 4x4, 8x5	110	3,33	V
Skupaj	1227 pripisanih »točk« za vidni učni stil, 1249 pripisanih »točk« za slušni učni stil, 1269 pripisanih »točk« za kinestetični učni stil			32,94% 34,20% 32,86%

Učni stili učencev 8. razreda

Graf 2: Odstotki (f%) učnih stilov učencev 8. razreda

Analiza podatkov o učenem stilu učencev 8. razreda je pokazala, da ima največ učencev (34,20%) slušni učni stil, medtem ko sta vidni in kinestetični učni stil v tej generaciji zastopana v skoraj enakih odstotkih (vidni učni stil 32,94% in kinestetični učni stil 32,86%). Odstotek učencev s kinestetičnim učenim stilom se nam zdi presenetljivo visok, saj naj bi učenci v tem starostnem obdobju že prevzeli slušni ali vidni učni stil.

Tabela 3: Povprečna vrednost pripisanih »točk« učencev 9. razreda

Razdeljenih anket: 19

Vrnjenih anket: 15

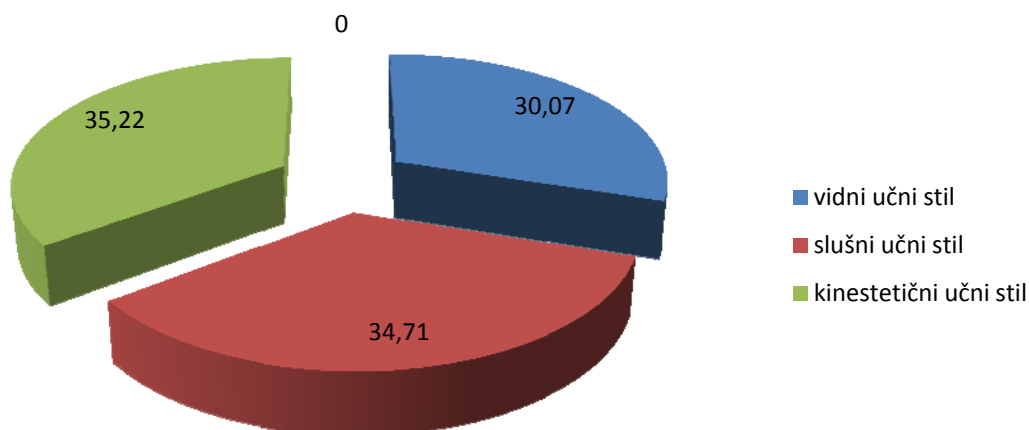
Ustrezno izpolnjenih: 14

Neveljavnih: 1

Številka izjave	Pogostost pripisanih »točk«	Skupni rezultat	Povprečna vrednost	Učni stil
1.	3x1, 1x2, 6x3, 3x4, 1x5	40	2,86	S
2.	5x1, 2x2, 6x3, 1x4	31	2,21	V
3.	1x1, 6x3, 5x4, 2x5	49	3,50	V
4.	4x2, 7x3, 2x4, 1x5	42	3,00	K
5.	1x1, 1x2, 6x3, 5x4, 1x5	46	3,29	S
6.	3x1, 2x2, 6x3, 2x4, 1x5	38	2,71	S
7.	1x1, 1x2, 9x3, 2x4, 1x5	43	3,07	V
8.	1x1, 10x3, 2x4, 1x5	44	3,14	S
9.	2x1, 6x3, 4x4, 2x5	46	3,29	K
10.	1x1, 6x2, 5x3, 1x4, 1x5	37	2,64	K
11.	1x1, 9x3, 3x4, 1x5	45	3,21	V
12.	1x2, 7x3, 3x4, 3x5	50	3,57	K
13.	1x1, 2x2, 6x3, 1x4, 4x5	47	3,36	K
14.	2x1, 3x2, 6x3, 1x4, 2x5	40	2,86	V
15.	1x1, 2x2, 4x3, 4x4, 3x5	48	3,43	K
16.	1x1, 3x2, 8x3, 2x4	39	2,78	K
17.	3x1, 9x3, 2x4	38	2,71	S
18.	1x2, 11x3, 2x5	45	3,21	K
19.	1x1, 1x2, 8x3, 2x4, 2x5	45	3,21	S
20.	1x1, 2x2, 9x3, 1x4, 1x5	41	2,93	V
21.	1x1, 1x2, 8x3, 1x4, 3x5	46	3,29	K
22.	1x1, 2x2, 8x3, 2x4, 1x5	42	3,00	S
23.	1x1, 3x2, 7x3, 3x4	40	2,86	K
24.	2x2, 8x3, 4x5	48	3,43	V
25.	3x1, 10x3, 1x4	37	2,64	K
26.	1x1, 1x2, 9x3, 2x4, 1x5	43	3,07	S
27.	1x1, 1x2, 7x3, 2x4, 3x5	47	3,36	S
28.	1x1, 2x2, 5x3, 4x4, 2x5	46	3,29	V
29.	3x1, 2x2, 6x3, 2x4, 1x5	38	2,71	S
30.	1x1, 4x2, 9x3	36	2,57	V
31.	1x1, 1x2, 7x3, 5x5	49	3,50	S
32.	1x1, 1x2, 8x3, 3x4, 1x5	44	3,14	V

33.	1x1, 7x3, 1x4, 5x5	51	3,64	V
Skupaj	474 pripisanih »točk« za vidni učni stil, 469 pripisanih »točk« za slušni učni stil, 482 pripisanih »točk« za kinestetični učni stil			30,07% 34,71% 35,22%

Učni stili učencev 9. razreda

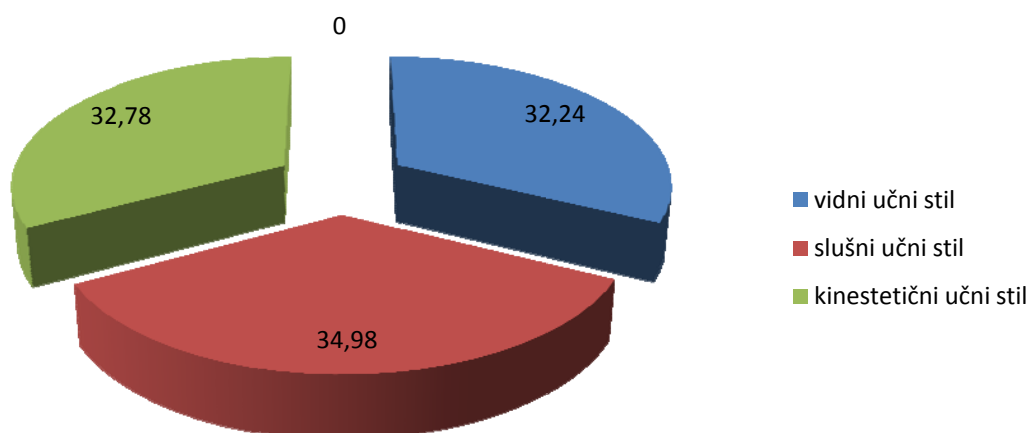

Graf 3: Odstotki (f%) učnih stilov učencev 9. razreda

Tabela in graf št. 3 prikazujeta odstotke učnih stilov učencev 9. razreda. Tako iz tabele kot tudi iz grafa je razvidno, da največji odstotek učencev (35,22%) pripada kinestetičnemu učnemu stilu, nato sledijo učenci s slušnim učnim stilom (34,71%) in dobra tretjina učencev 9. razreda (30,07%), za katere se je izkazalo, da imajo vidni učni stil.

Tabela 4: Število pripisanih »točk« za posamezni učni stil in odstotek (f%) učnih stilov učencev tretje triade

Razred	7. razred	8. razred	9. razred	Skupaj
Učni stil				
f za vidni učni stil	882	1227	474	2583
f% za vidni učni stil	33,71	32,94	30,07	32,24
f za slušni učni stil	831	1249	469	2562
f% za slušni učni stil	36,02	34,20	34,71	34,98
f za kinestetični učni stil	739	1269	482	2490
f% za vizualni učni stil	30,27	32,86	35,22	32,78

% odgovorov za posamezni učni stil

Graf 4: Odstotki (f%) učnih stilov učencev tretje triade

Iz podatkov je razvidno, da dobra tretjina učencev (34,98%) tretje triade OŠ Frana Kranjca Celje pripada slušnemu učnemu stilu, medtem ko je odstotek učencev s kinestetičnim učenim stilom (32,78%) in učencev z vidnim učenim stilom (32,24%) skoraj enak.

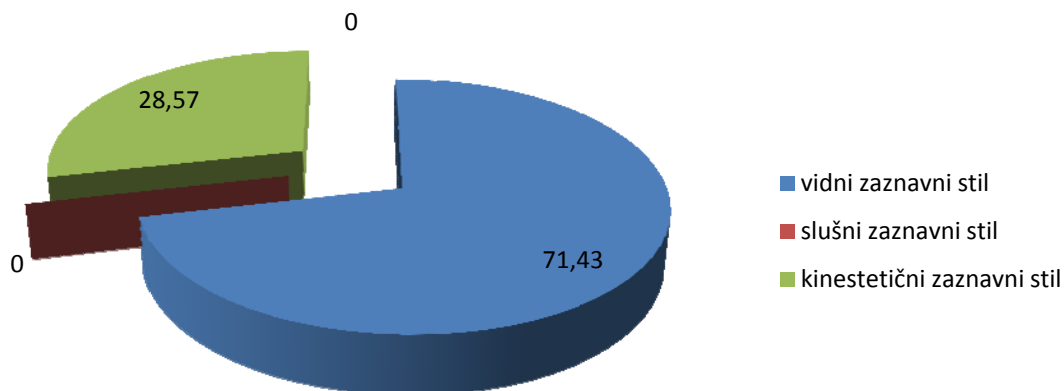
V literaturi strokovnjaki navajajo, danaj bi bil odstotek učencev s kinestetičnim učenim stilom v tretji triadi zelo majhen, saj bi učenci morali že preiti na naslednjo stopnjo. Mi namreč povezujemo kinestetični učni stil s stopnjo razvoja mišljenja, ko učenec še potrebuje tridimenzionalno predstavo o stvari o kateri se uči. V tretji triadi bi naj učenci že imeli toliko izkušenj s tretjo dimenzijo, da bi si že znali ob sliki ali besedi stvar predstavljati in da ni toliko pomembno, da jo tudi kinestetično zaznajo.

10.1.2 Analiza zaznavnih stilov učiteljev

Tabela 5: Število (f) in odstotek (f%) zaznavnih stilov učiteljev (-ic) tretje triade OŠ Frana Kranjca Celje

Zaznavni stil učitelja (-ice)	f	f%
Vizualni zaznavni stil	5	71.43%
Auditivni zaznavni stil	0	0.00%
Kinestetični zaznavni stil	2	28.57%
Skupaj	7	100%

Zaznavni stili učiteljev (-ic)

Graf 5: Odstotki (f%) zaznavnih stilov učiteljev (-ic)

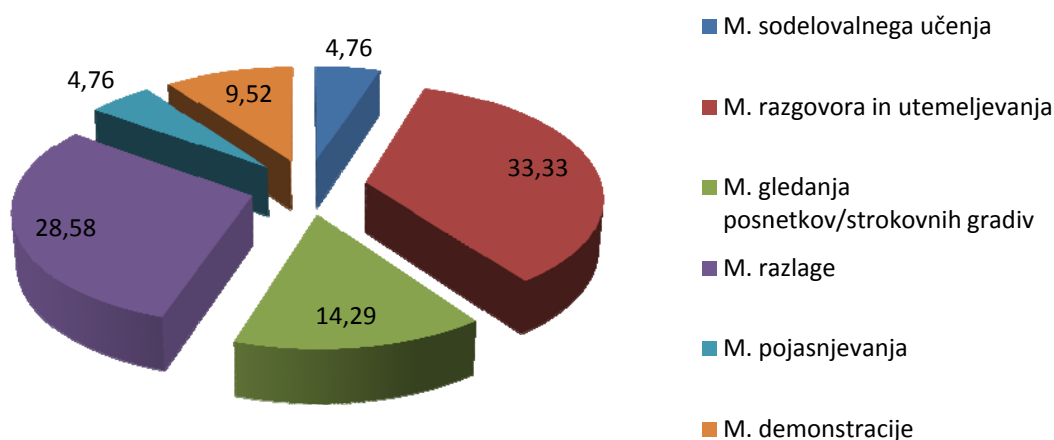
Graf in tabela št. 5 prikazujeta odstotek zaznavnih stilov med učitelji tretje triade OŠ Frana Kranjca Celje. Iz obojega je razvidno, da pri 71,43 % anketiranih učiteljev(-ic) prevladuje vidni zaznavni stil, preostalih 28,57 % pa pripada kinestetičnemu zaznavnemu stilu. Učitelja(-ice) s slušnim zaznavnim stilom med učitelji tretje triade ni.

10.1.3 Analiza metod dela pri pouku

Tabela 6: Število (f) in odstotek (f%) najpogostejših metod dela pri pouku

Metoda dela	f	f%
M. sodelovalnega učenja	1	4,76
M. razgovora in utemeljevanja	7	33,33
M. gledanja posnetkov/strokovnih gradiv	3	14,29
M. razlage	6	28,58
M. pojasnjevanja	1	4,76
M. demonstracije	2	9,52
M. dela z besedilom	1	4,76

Metode dela pri pouku

Graf 6: Odstotki (%) najpogostejših metod dela pri pouku

Iz podatkov je razvidno, da učitelji pri pouku najpogosteje uporabljajo metodo razgovora in utemeljevanja (kar 33,33%). Nato sledi metoda razlage (28,58%). Če k temu dodamo še metodo pojasnjevanja, ki predstavlja 4,76% lahko sklenemo, da je kar 66,67% vseh metod ponujenih za učence s slušnim učnim stilom. Teh učencev je med učenci tretje triade po odstotkih tudi največ. Nato sledi metoda gledanja posnetkov/strokovnih gradiv (14,29%). Ta metoda je ustrezna predvsem za učence z vidnim učnim stilom. Medtem, ko je za učence s kinestetičnim učnim stilom ponujena metoda sodelovalnega učenja (4,76%) in metoda demonstracije (9,52%), kar skupaj zneso 14,28% vseh ponujenih metod.

Iz prikazanega je razvidno, da je največ ponujenih metod (66,67 %) namenjenih učencem s slušnim učnim stilom (in odstotek teh učencev je najvišji), nato pa se v približno enakih odstotkih pojavljajo metode, primerne za učence z vidnim učnim stilom (14,29%) in za učence s kinestetičnim učnim stilom (14,28%).

10.2 RAZLAGA HIPOTEZ

S pomočjo dobljenih rezultatov smo potrdili ali ovrgli hipoteze pred začetkom raziskovanja.

H₁ = Med učenci tretje triade prevladuje vidni in slušni učni stil.

Domnevo, da med učenci tretje triade prevladujeta vidni in slušni učni stil, lahko le delno potrdimo, saj se je pri odgovorih učencev izkazalo, da so vsi učni stili pri učencih zastopani v približno enakih odstotkih.

H₂ = Zaznavni stil učitelja in učni stili učencev se ne ujema.

Domnevo, da se zaznavni stil učiteljev in učni stil učencev ne ujema, lahko v celoti zavržemo, saj se je izkazalo, da ima večji del odstotka učencev vidni učni stil, kar je tudi najpogostejši zaznavni stil učiteljev(-ic).

H₃ = Ker se zaznavni stil učitelja in učni stili učencev ne ujemajo, so metode dela pri pouku za večino učencev neustrezne.

Domnevo, da so metode dela pri pouku za večino učencev neustrezne, lahko v celoti zavržemo, saj se je izkazalo, da kar 66,67% metod dela pri pouku ustreza prevladujočemu učnemu stilu učencev (to je vidni učni stil). Prav tako se je izkazalo, da so pri pouku zastopane metode dela, ki ustrezajo ostalima učnima stiloma učencev.

11 ZAKLJUČEK

Poznavanje lastnega učnega stila lahko izboljša delo v šoli ali v službi in seveda medosebne odnose. Ko se zavemo, kako zaznavamo in predelujemo podatke, lahko učenje in medsebojno sporazumevanje poenostavimo in izboljšamo tako, da delamo na sebi lasten način, obenem pa smo strpnejši do tistih, ki zaznavajo in predelujejo podatke na drugačen način.

Učitelji, ki poznajo različne učne stile učencev, se lahko vsem, ali skoraj vsem približajo preprosto, tako da gradivo predstavijo na več različnih načinov (DePorter, 1996). Le pomislimo: če način poučevanja ne ustreza našemu načinu učenja, začnemo izgubljati samozavest. To pa še ne pomeni, da nam je spodletelo, le prave možnosti za učenje nismo imeli. In tako je z učenci – učitelj bi jim moral dati možnost za uspešno učenje.

Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti, kateri učni stili prevladujejo med učenci tretje triade Osnovne šole Frana Kranjca Celje, kakšni so zaznavni stili učiteljev, ki učence poučujejo, njihova kompatibilnost ter ustreznost metod dela, ki jih učitelji pri pouku uporabljajo. Različni avtorji navajajo, da v šolah na žalost še vedno prevladuje tradicionalni način poučevanja, zato se nam zdi spodbuden podatek, da metode dela pri pouku ustrezajo vsem učnim stilom učencev. Glede na dobljene rezultate lahko rečemo, da je zaznavni stil večine učiteljev popolnoma združljiv s tretjino učencev tretje triade, saj se je pri obojih izrazil vidni učni in zaznavni stil. Kljub našemu prepričanju, da v 3. triadi prevladujejo učenci z vidnim in slušnim učnim stilom, se je izkazalo, da so vsi trije učni stili zastopani v približno enakem odstotku.

Menimo, da je naloga dobro izhodišče za nadaljnjo raziskovanje, saj je poznavanje učnih stilov učencev pot k učni uspešnosti. V prihodnje bi bilo smiselno nalogo izvajati na večjem vzorcu učencev in učiteljev ter spodbuditi učitelje k boljšemu poznavanju učnih stilov učencev kot način doseganja učinkovitejše komunikacije med njimi in nenazadnje bolj kakovostnega pouka.

VIRI IN LITERATURA

- Tomić, A. (1999). Izbrana poglavja iz didaktike. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
- Marentič-Požarnik, B. (1995). Izziv raznolikosti. Nova Gorica: Educa.
- Ažman, T. (2008). Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja: priročnik za učence, dijake, učitelje, razrednike in svetovalne delavce. Ljubljana: zavod RS za šolstvo.
- Marentič-Požarnik, B. (1980). Dejavniki in metode uspešnega učenja. Dopisna delavska univerza Univerzum.
- Willis, M. (2004). Otkrijte stil učenja vašegdjeteta: svakodijete uči na sebi jedinstven način. Lekenik: Ostvarenje.
- Petek Tomšič, M. (2011). Individualne razlike v učnih stilih osnovnošolcev: diplomsko delo. Univerza v Ljubljani: Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko.

PRILOGE

Priloga 1:

IZJAVA

Mentor (-ica), Iris Frelih, v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Učni stili učencev tretje triade Osnovne šole Frana Kranjca Celje, katere avtor (-ice) so Sanja Belac, Lara Čalasan Dorn in Janja Nardin:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na spletnih portalih z navedbo, da je nastala v okviru projekta mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in konkretnem citiranju.

Celje, 9. 3. 2012

Šola: Osnovna šola Frana Kranjca Celje

žig šole

Podpis mentorja (-ice)

Podpis odgovorne osebe

Priloga 2: Vprašalnik za učence

VPRAŠALNIK

Smo mlade raziskovalke iz 9.a razreda Osnovne šole Frana Kranjca Celje. Delamo raziskovalno nalogo o učnih stilih učencev tretje triade naše šole. Z anketo želimo raziskati kakšni učni stili prevladujejo med učenci tretje triade naše šole in ujemanje le-teh z metodami in oblikami dela pri pouku. Zato vas prosimo, če iskreno odgovorite na vsa vprašanja.

Hvala za sodelovanje.

Sanja Belac
Lara Čalasan Dorn
Janja Nardin

Ob spodnje stavke pripiši tiste »točke«, ki najbolj
ustrezajo tvojemu načinu učenja.5 – skoraj vedno

Točke:

4 – precej pogosto

3 – včasih

2 – redko

1 – skoraj nikoli

TOČKE	IZJAVE
	1. Nekaj najlažje razumem, če se o tem pogovarjam z drugimi ljudmi.
	2. Pri pouku precej pozorno opazujem učiteljev obraz.
	3. Pri zapisovanju v zvezek ali pri branju učne snovi uporabljam barve (npr. markerje, naglaševalce besedila, flomastre, barvice).
	4. Dobro zamisli se mi porajajo, kadar sem telesno dejaven.
	5. Raje imam ustna kot pisna navodila.
	6. Raje poslušam besedilo, ki ga bere nekdo drug ali na kaseti, kot da bi si ga sam prebral.
	7. Bolj kot ustni opis poti, ki jo moram prehoditi, mi ustreza narisani zemljevid.
	8. Slabše se odrežem pri pisnih testih kot pri ustnem spraševanju.
	9. Ko se učim, ne sedim rad za mizo, ampak si raje izbiram različna mesta (npr. na tleh, na postelji...).
	10. Delam si zapiske, vendar so le-ti nekoliko neurejeni.
	11. Z lahkoto razumem in berem zemljevide, preglednice, grafe ipd.
	12. Ne morem dolgo sedeti pri miru.
	13. Rad delam stvari z rokami.
	14. Če nekaj delam, me prižgan radio moti.
	15. Kadar se učim, imam rad veliko premorov.
	16. Kadar govorim, uporabljam tudi telesno govorico (npr. kretnje).
	17. Težko si predstavljam neznane stvari, pojave, naprave.
	18. Raje bi takoj začel izdelovati nek izdelek, kot da bi prej poslušal navodila o tem, kako ga narediti.
	19. Rad pripovedujem šale in si jih zlahka zapomnim.
	20. Kadar berem ali poslušam razlago, si veliko zapisujem.
	21. Med poslušanjem razlage pogosto delam čačke na papirju oz. klopi.
	22. Četudi med ustno razlago ne gledam učitelja, lahko dobro sledim temu, kar govori.
	23. Rad ustvarjam modele iz tega, kar se učim.
	24. Ko pišem test, si zlahka predstavljam stran v zvezku ali knjigi, kjer je snov, ki sem se je učil.
	25. Raje delam projektne naloge, kot pa pišem spise, povzetke in obnove.
	26. Kadar pišem, rad govorim.
	27. Ko berem, v mislih »poslušam« besede.
	28. Če si pišem, si bolje zapomnim.

	29.	Pri ljudeh si ne zapomnim dobro njihove zunanosti, bolje si zapomnim njihove besede.
	30.	Če si želim nekaj zapomniti, npr. telefonsko številko nekoga, mi pomaga, če si o njej v mislih ustvarim podobo.
	31.	Če se učim na glas, si snov bolje zapomnim.
	32.	V mislih si lahko predstavljam tisto, kar berem, poslušam.
	33.	Raje berem sam, kot pa da mi bere kdo drug.

Priloga 3: Vprašalnik za učitelje

VPRAŠALNIK

Smo mlade raziskovalke iz 9.a razreda Osnovne šole Frana Kranjca Celje. Delamo raziskovalno nalogo o učnih stilih učencev tretje triade naše šole. Z anketo želimo raziskati kakšni učni stili prevladujejo med učenci tretje triade naše šole in ujemanje le-teh z metodami dela pri pouku. Hkrati pa nas zanima, kako so metode dela pri pouku pogojene z vašim zaznavnim stilom. Vljudno vas prosimo, če iskreno odgovorite na vsa vprašanja.

Hvala za sodelovanje.

Sanja Belac
Lara Čalasan Dorn
Janja Nardin

a) Test zaznavnih stilov učiteljev (-ic)

V okenca pod številkami vpišite X pod izbrani odgovor (1-skoraj nikoli, 2-redko, 3-včasih, 4-pogosto, 5-skoraj vedno).

Vprašanja	1	2	3	4	5	
1. Pri odločitvah se opiram na						
• svoje občutke; ali se dobro počutim						T
• to, katera rešitev mi najboljše zveni						S
• to, katera rešitev je videti najboljša in najbolj jasna						V
2. Pri odločnem sogovorniku najbolj cenim						
• njegov glas in način govora						S
• prikaz z jasno sliko						V
• čustven, zanimiv, dejaven pouk						T
3. Če razmišljam o neki stvari ali problemu						
• Si vse nazorno predstavljam						V
• Na tihem razpravljam s seboj						S
• Hodim sem in tja ali se skušam vživeti v situacijo						T
4. Pri predstavitvi seminarja je zame najpomembnejše						
• Da je pregleden, nazoren, opremljen s slikami						V
• Da je tema natančno pojasnjena						S
• Da naredim vajo, preizkusim uporabnost						T
5. Če pomislim na dobrega prijatelja						
• Najprej vidim v mislih njegovo podobo						V
• Imam prijeten občutek na najina doživetja						T
• Se v notranjosti z njim pogovarjam						S
6. Da si podatke zapomnim						
• Snov na glas ponovim in se jo deloma naučim na pamet						S
• Si narišem miselni vzorec, naredim izpiske						V
• Vadim naloge in naredim praktične primere						T
7. Da bi se motiviral/a						
• Poskrbim za telesno udobje						T
• Si živo predstavljam svoj uspeh						V
• Govorim s seboj in si vlivam poguma in moči						S
SKUPAJ						

b) Najpogostejše metode dela pri pouku

3 najpogostejše metode dela pri pouku: